

List Otwarty Prezesa Stowarzyszenia Muzealników Polskich

Mija 48 dzień, odkąd zamknięte dla publiczności pozostają polskie muzea, które w ostatnich latach odwiedzało blisko 40 milionów osób (w 2018 r. 38.1 mln). Wraz z ich zamknięciem, z mapy kontaktów społecznych zniknęło ważne miejsce naszych wzajemnych spotkań. Miejsce gdzie wspólnie spędzaliśmy czas.

Dlatego w sytuacji, gdy zagrożenie chorobą wywoływaną przez wirus SARS-CoV-2, oddaliło od Siebie Nas - społeczność Rzeczypospolitej Polskiej, Stowarzyszenie Muzealników Polskich, reprezentujące polskie środowisko muzealne, uznaje za słuszne po raz drugi wyrazić swój głos poprzez list otwarty. Okres pandemii pokazuje wyraźnie tą głęboką prawdę, że istotą muzeów nie jest tylko gromadzenie zbiorów.

Muzea są także po to, aby wokół zgromadzonych zbiorów gromadziła się publiczność. To wtedy pomiędzy nami pojawiają się przywołane z przeszłości opowieści, które wzbudzają przechowywane w muzeach przedmioty, pozwalające nam rozumieć naszą współczesność. To wtedy pojawia się świadomość, że jesteśmy uczestnikami wielkiej tajemnicy dziedziczenia wartości. Jeżeli dzisiaj jesteśmy jako polscy muzealnicy czegoś świadomi w sposób szczególny, to tego, że w czasie oddalenia i „zamrożenia” tyłu dziedzin polskiego życia, nie możemy pozwolić na utratę naszego dziedzictwa.

Po raz drugi, z rosnącym uznaniem, wyrażamy wdzięczność za heroiczną pracę polskiej ochrony zdrowia. Na nasze apele, do muzeów trafiło wiele opowieści o Waszej trosce, pracy ponad siły, wierności przysiędze Hipokratesa. To właśnie te opowieści oraz materialne świadectwa Waszej służby będą budować pamięć naszego pokolenia, a z Waszych „portretów” namalowany zostanie dla potomności krajobraz Polski i Europy 2020 r.

Składamy podziękowanie dla Pana Piotra Glińskiego, Wicepremiera i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który udzielił pełną empatii odpowiedź na nasz pierwszy list otwarty z dnia 2 kwietnia br., zawierający wysoką ocenę naszej pracy w czasie pandemii. Cieszy nas zainicjowanie programu „kultura w sieci”, a szczególnie zapowiedź, że dla tej formy pomocy dla naszych instytucji, planowane są także kolejne edycje. Prosimy Pana Ministra o zwrócenie uwagi na konieczność wypracowania form pomocy dla polskich muzeów nie tylko w realizacji działań programowych. O ile epidemia będzie dłużej trzymać nas w ryzach swojej logiki, niezbędne będą systemowe mechanizmy pomocy dla instytucji, których zwyczajny byt będzie zagrożony.

Wyrażamy gotowość podjęcia na ten temat szerszej rozmowy, uwzględniającej perspektywę przyszłości. Chcemy jednak podkreślić, że patrząc jako muzealnicy na nasze muzea, jesteśmy dalecy od korporacyjnego postrzegania problemu, dlatego z pełną solidarności troską patrzymy na inne instytucje kultury jak biblioteki, archiwa, domy kultury, których los nie jest łatwiejszy niż nasz.

Dziękujemy także Panu Ministrowi za Jego list z dnia 22 kwietnia br. Są tam zawarte ważne słowa o uwzględnieniu polskich muzeów w planie „odmrażania” polskiego życia publicznego. Nie będziemy ukrywać, że czekamy na decyzję, która wycofa nałożony na nasze instytucje w dniu 14 marca b.r. zakaz prowadzenia działalności. Sądzymy, że mamy prawo do wysokiej oceny naszej postawy, która była odzewem na apel

#zostanwdomu, bowiem według naszej wiedzy polskie muzea nie stały się w żadnym miejscu ogniskiem epidemii. Obecnie rośnie w nas przekonanie, że nadchodzi czas dla odpowiedzialnego podjęcia działalności.

Dlatego cieszymy się, że w swoim liście pozostawił Pan Minister zarządom muzeów pełną autonomię co do indywidualnych decyzji o otwarciu muzeów dla publiczności. Decyzje te będziemy też podejmować w ścisłym porozumieniu z naszymi organizatorami, w tym szczególnie z Jednostkami Samorządu Terytorialnego na terenie których działamy. Weźmiemy za te decyzje odpowiedzialność, mając jednocześnie przekonanie, że moment w jakim odwołany zostanie zakaz prowadzenia działalności przez muzea, zostanie przez stronę rządową ogłoszony rozważnie i po namyśle, wynikającym z analizy stanu zagrożenia zdrowotnego kraju. Nie jest wykluczone, że tak ważne ze społecznego punktu widzenia udostępnienie muzeów publiczności, będzie wiązać się z kosztami doposażenia ich w środki ochrony osobistej i dezynfekcji. Z naszej analizy wynika, że nawet najmniejsze koszty dla niektórych z naszych instytucji mogą stać się ogromną barierą. Wraz z pozyskiwaną wiedzą o takich sytuacjach będziemy ją przekazywać Panu Ministrowi do namysłu.

Nasze podziękowania należą się także Jednostkom Samorządu Terytorialnego. Nasz apel o pozostawienie na nie zmienionej wysokości zaplanowanych dotacji podmiotowej spotkał się według naszej wiedzy ze zrozumieniem samorządów. Dziękując gorąco za ten element stabilizujący nasz byt, musimy jednak z niepokojem zauważyć jednostkowe przypadki podejmowania prób oszczędzania na muzealnych budżetach. Wyrażając pełne zrozumienie dla polityki oszczędnościowej polskich samorządów, prosimy raz jeszcze, aby wzorem ich znakomitej większości, nie dotykała ona dotacji podmiotowej.

Mamy też szczególną satysfakcję widząc, że na poziomie polskich samorządów powstają specjalne programy pomocowe dedykowane sektorowi kultury. Są one szczególnie widoczne w miastach metropolitalnych i mamy nadzieję, że staną się wzorcem dla innych jednostek terytorialnych. Sądzimy, że nauką jaką możemy wspólnie wyciągnąć z bolesnej lekcji pandemii jest zwrot w stronę budowania działalności muzeów na paradygmacie lokalności. Masowa turystyka na długo opuści nasze miasta. To czas aby podkreślić rolę jaką muzea pełnią i powinny pełnić wobec społeczności lokalnych. Pierwsze analizy i ogłoszone programy (Kraków, Gdańsk, Warszawa, Wrocław) potwierdzają naszą intuicję.

Na koniec chcemy zwrócić się do naszej publiczności, która tak licznie, w progresie kilkuset procent, stała się uczestnikiem naszej oferty On Line. Długa rozłąka z Wami, potęguje naszą tęsknotę, ale jednocześnie na horyzoncie widzimy szansę na zbliżające się spotkanie. Jak prędko to nastąpi zależy z pewnością nie tylko od nas, bowiem wirus SARS-CoV-2 może długo jeszcze krzyżować nam szyki. W horyzoncie naszej pracy kierujemy się już jednak wizją powrotu do publicznej dostępności. W tym celu już dzisiaj zaopatrujemy się w środki ochrony osobistej, zmieniamy plany zwiedzania naszych wystaw, eliminując spiętrzanie się publiczności w strefach recepcyjnych, gromadzimy wytyczne od krajowych służb sanitarnych i wdramy je w życie. Chcemy stworzyć warunki, które dadzą Państwu najmocniejsze przekonanie, że muzea to miejsca bezpieczne.

W tych bezpiecznych i przyjaznych muzeach z tęsknotą na Was czekamy!

Michał Niezabitowski

Prezes Stowarzyszenia Muzealników Polskich